అరణ్య పర్వం

బూర్జిగూడ—ఇదో, కాదో అని అనుమానిస్తూ; ఆ గూడ వీధిలో కొచ్చాడు పోస్టుమేన్. చేతిలో కొద్దిగా ఉత్తరాల దొంతూ, భుజాన పెద్ద సంచీ వున్నాయి.

సైకిల్ గూడా పోని, కొండల మధ్యనగల యిలాంటి ఏజన్సీ గూడలకు సాధారణంగా పోస్టుమేన్, యింతగా కష్టపడి రానేరాడు. యెప్పుడో రిజిస్టర్డు పోస్టు వున్నప్పుడో, ఈ గూడల్లో పంటల సీజనపుడో రాకతప్పదు.

ఎదురుగా తారసపడ్డ వ్యక్తిని ఆపి, "ఇది బూర్జగూడే గదరా— నేస్తం?" అని ప్రశ్నించాడు.

"కాదేటిమల్ల?" అని ఎదురు ప్రశ్న వేసాడా నేస్తం.

అవునో, కాదో అని ఈ కొండ నాకొడుకు నడిగితే; తిరిగి— కాదేటిమల్ల? అని నన్నడుగుతాడేటి?– అని మనసులో తిట్టుకుంటూ-

"బూర్జగూడో, కాదో చెప్పురా నాయినా. ఎండయిపోతోంది. తిరిగింటి కెల్లొద్దా ?" అని అడిగాడు పోస్టుమేన్.

"ఎవులు కాదన్నారు....?" మళ్ళీ ప్రశ్నించాడా నేస్తం.

"అయితే బూర్జగూడే కద...." పోస్టుమేన్

"....కాదేటి మల్ల?"

"ఒర్నాయన ! మళ్లీ అనుమాన మెట్టీకుగానీ. ఔనొరే నేస్తం, సవరబొంతూ, సవరకొయ్యం, సవర ఇస్రూ....యీముగ్గురిల్లా చూపిం చవా?" అని ఉత్తరాల దొంతుచూస్తూ, పేర్లు చదివి అడిగాడు పోస్టుమేన్.

ఆ నేస్తం ఆ ఉత్తరాల్ని గీర్ఘంగా చూసాడు. తరవాత దీర్ఘంగా పోస్టుమేన్‌నీ చూసాడు.—

"నాకు తెల్డు...." అన్నాడు.

"ఓరె, నీను పోలీసోడ్ని గాదురా ! పోస్టుమేన్‌ని" అన్నాడు పోస్టు మేను.

"నాకుతెల్డు." మళ్లీ అదే ధ్వనిలో, అదేగొంతులో అన్నాడు నేస్తం !

"యేటి తెల్డురా....?"

"యేటీ తెల్డు. పోడుకెలిపోవాల...." అనేసి, పోస్ట్‌మేన్ ఎంత పిల్చినా ఆగకుండా, పోడుమీదకి వెళ్ళిపోసాగాడు నేస్తం !

సాధారణంగా పల్లంనుండితెల్లబట్టలూ, కాకిబట్టలూ వేసుకొచ్చేవారె వర్నీ గిరిజన్లు నమ్మరు. అనేక చేదు అనుభవాలు వాళ్ళ నమ్మకాల్ని చెరిచాయి. అంచేత పల్లం నుండొచ్చేవారిని తప్పుకు తిరగడం నేర్చు కున్నారు. తెలిసిన వారైతేగానీ పలకరించరు, మాటాడరు.

చివరికెలాగో, ఒక తెలిసిన వ్యక్తి ఎదురుకాగా, అతన్ని బ్రతి మాలి సవరబొంతూ, కొయ్యం, ఇస్రూల యిళ్లు తెలుసుకొని, ఉత్తరాలు బట్వాడా చేసాడు. వేలిముద్రలు తీసుకున్నాడు రిజిస్టర్డు పోస్టు గనుక !

సవరబొంతూ, కొయ్యం, ఇస్రూలు ముగ్గురూ మూడు కవర్లు అందుకున్నారు. వాటిని ఎగా, దిగా; అటూ ఇటూ తిప్పి చూస్తూ-

"బావ్. ఇవెక్కడి కాంచొచ్చాయి?" అని అడిగారు.

పోస్టుమేన్ కవర్లు వెనుకవైపు చూసి,—సీతంపేట, బ్యాంకు నుంచి-అన్నాడు.

"బేంకీ కాంచా?" ముగ్గురూ ప్రశ్నించారు.

"అవును...." చెప్పాడు పోస్టుమేను.

సవరబొంతు చేతిలో కవరటూ, యిటూ తిప్పి—

"యిందలేటున్నాదో యిప్పి, సదివి సెప్పవా?" అనడిగాడు.

"మీకు ఉత్తరాలందివ్వడం దాకే నా డూటీ- సదివి సెప్పటం కాదు...." అనీసాడు పోస్టుమేన్.

"బాబ్బాబు. సదుంకోనోలిమి. అందలేటుందో తెల్దు. సదవవా ...." అని బ్రతిమాలారు.

"యిప్పుడికే ఎండనెత్తిమీదికొచ్చింది. కొండలు కాలిపోయి, చెవు లంట వేడిగాలి కొడతంది. యింటికెప్పుడెళ్లాలబ్రా....నీను?" అని మురి పించాడు పోస్టుమేన్.

"ఇదిగీ గడపల మంచమేత్తాను. కూకొని సదిని సెప్పు. సల్లటి జీలుకల్లు తెత్తాను. తాగేసి తొంగో! సాయింత్రం బయలెల్లి పోదువ్ గాని...." అన్నాడు ఇస్రూ!

"జీలుకల్లుకి నీనేటి వోసిపోయినేను. ఎల్లెబ్రా...." అని గసిరీ సాడు పోస్టుమేన్.

"పోనీ, పెద్దకందులున్నాయి. కసిన్ని సంచీలేత్తాన్లే బావ్...." అన్నాడు బొంతు.

"చిన్న కోడి పెట్టున్నాది. యిత్తాన్లే బావ్...." అన్నాడు కొయ్యం!

ఇలా, తలా ఓ ఆశ ముగ్గురూ చూపగా, లొంగిన పోస్టుమేన్

"మొండి నా కొడుకులు ఒదుల్తారేటి బంకలాగ?" అని బెట్టుగా అంటూ, కవర్లు తీసుకొని గడపలో వేసిన మంచమ్మీద ఆసీనుడై కవర్లిప్పాడు.

సదరు మూడు కవర్లలోనా—

అయ్యా !

మీరు మా బ్యాంకు నుండి 12-6-76 తేదీన కామధేను పాడి పథకం కింద, పాడిగేదెల కొనుగోలు నిమిత్తం తీసుకున్న ఋణం రూ. 1000/-లు, అక్షరాలా వెయ్యిరూపాయలూ అసలు, వడ్డీలతో సహా నేటికి అనగా 31-12-86 తేదీ నాటికి రూ. 1634-75 లు బాకీ వున్నారు.

ఈబాకీని, యీ నోటీసు అందిన వారము దినములలోగా చెల్లించని యెడల, మీపై కోర్టు ద్వారా తగుచర్య తీసుకోబడు ననియూ, మీ స్థిర చరాస్తులు స్వాధీనం చేసుకోబడుననియూ తెలియజేస్తున్నాము.

ఈ నోటీసు నిమిత్తము అయిన పోస్టల్ ఖర్చు రూ. 3/55 లు మీ ఖాతాకు ఖర్చు వ్రాయడమైనది.

ఇట్లు,

మీ శ్రేయోభిలాషి

బ్రాంచి మేనేజర్,....బ్యాంక్.

సదరు మూడు కవర్లలోనా గల, పై విషయాన్ని రాగయుక్తంగా పోస్టుమేన్ చదివి, చెప్పగా ఎంతసేపటికో గానీ వారి కర్థం కాలేదు. అర్థ మయ్యాక....వారి ముగ్గురికీ కాళ్లూ, చేతులూ ఆడలేదు. గుండెలు దడ, దడా కొట్టుకోసాగాయి !

కడుపు నిండా జీలుకల్లు తాగి, కందుల సంచీ భుజాన వేసుకొని, కోడిపెట్ట చంకన పెట్టుకొని, సాయంత్రానికి చల్లగా జారుకున్నాడు పోస్టుమేన్.

ఆనోటీసు కల్గించిన వ్యథతోపాటు, ఉత్తపుణ్యానికి జీలుగకల్లూ, కందులూ, కోడిపెట్టకూడా పోగొట్టుకున్న ఆ ముగ్గురి మనసుల్లో ఆందోళనా, ఆవేదనా చీకట్లు పరచుకుంటున్నాయి.

*   *   *

పొద్దు పూరాగా కొండల మాటున మలిగింది. బూర్జగూడలో చీకటి పరుచుకుంది. అక్కడక్కడా.... వంట పొయ్యిల మంటలూ, యిళ్లల్లోని ఆముదపు దీపాలూ చీకటి ఆకాశంలో మసగ్గా వెలిగేచుక్కల్లా వున్నాయి ! కొండపోడుల మీద డబ్బాల శబ్దాలు, చింతగేరుల అరపులూ ఎవరో కొట్టిన దెబ్బలకు అరుస్తోన్న ఆవుదూడ అరుపుల్లా వున్నాయి. కొండల మధ్య బూర్జగూడ- చెట్లకొండాల మధ్య లేచిన తేనెపట్టులా వుంది ! అక్కడ్నుండీ తేనె పల్లానికీ, పట్నానికీ ప్రవహించగా.... మళ్లీ పట్టు పెట్టే ఈగల్లా అక్కడి గిరిజన్లున్నారు.

"దేవతనుకొని మొక్కబోతే .... దెయ్యమయి పీకబట్టుకున్నట్టి గున్నాది. యిపుడేటి సేత్తామురా....దద్దా ?" అంటూ కొయ్యంగాడి దగ్గర కొచ్చి, బ్యాంకు నోటీసు గురించి ఎత్తాడు ఇస్రూ....ఆ రాత్రి !

"యేటి జేత్తాం ? యిసప్పురుగుల్ని నమ్మడమే మనం జేసుకున్న పాపం. ఇక, అది అనుబగించడమే. మన భూమీ, పుట్టనీ, పండించిన పంటనీ అప్పులకింద సావుకార్లు నాక్కుంతే యేటనుబగించాం ? ఎంక పిండంబలీ, గెడ్డనీరే గదా...." అన్నాడు కొయ్యం గాడు.

"అదిగా సావుకార్లు అదేనా మిగిల్సినారు. యీ గవర్మంటు అప్పు....కోరుటూ, జెయిలూ సూపినట్టుగున్నాది...." అంటూ మాట గలిపాడు, అక్కడికే వచ్చిన బొంతు !

"ఇలాపింటి అక్రమాలు జరక్కుండా సంగం దన్ను గుండేది. సక్కగుండోలిమప్పుడు. ఇదిగిపుడు సూడండి...." అని బాధపడ్డాడు కొయ్యం.

"అదిగందికే గదా, యిదిగోలోన్సూ, యిస్కీములూ సెప్పి, బూరి సూపి బూకరించి, బులబాటం సేసారు...." అన్నాడు ఇస్రూ.

"దాచ్చారం సంతల కొంతాఁవు గేదెలన్నపుడేనా, మానుకున్నాము గాదు...." లోన్సు పెట్టినందుకు తప్పు బడ్తూ అన్నాడు బొంతు !

"అసలా, ఆపీసర్లూ, ఎమ్మెల్లే....అలా వొచ్చినపుడే, ఆ మొట్ట మొదల్లే దండఁవెట్టి వొలిసింది. అయితే, ఆ లెంత నమ్మించినారు...." అని కొయ్యం గతంలోకి, యీ కామధేను పథకం తమకు ఎలా పరచయ మయ్యిందో గుర్తుతెచ్చుకుంటున్నాడు. మిగతా ఇద్దరు గూడా ఆ ఆలో చనల్లోనే మౌనంగా వున్నారు !

*　　*　　*

"సోదరులారా ! ప్రియమైన ప్రజలారా ! మీకోసం యిప్పుడు యిక్కడకు ప్రభుత్వమే తరలివచ్చింది. మిమ్మల్ని ఉద్ధరించడానికి పథకా లెన్నో పెట్టింది.

మీరేమో సంగం, గింగం అని సావుని కోరుకుంటన్నారు. ఒద్దొద్దు సావడాలు, సంపడాలు సేనాతప్పు. గాంధీగారు తెచ్చిన రాజ్యమిది. ఇక్కడ రక్తం సిందగూడదు. యెందుకొచ్చిన సావులు ? బతికుంటే బలుసాకు తినొచ్చు. బలుసాకేటి బర్రెలు మేపుతు బతకొచ్చు.

"మీకోసం,ప్రత్యేకంగా కామధేను పథకం కింద గేదెలు పంచడానికి ఇదిగో వీరు బీడీవోగారు, వీరు డి ఆర్ డి ఏ.... పీడీ గారు, వీరేమో బ్యాంకు పీల్డాఫీసరుగారు వచ్చారు !" అని, తనతో పాటూ వచ్చిన ఆ ముగ్గురునూ పరిచయం చేస్తూ !, వారు చెప్పినట్లు చేసి బాగుపడండి అన్నారు ఎమ్మెల్యే దొరగారు, బూర్జగూడ జనాలను సమావేశపర్చి !

దొరగారు కులరీత్యా ట్రైబుకి చెందిన జమీందారీ వంశీకులు. ట్రైబు రిజర్వేషన్ సౌకర్యంతో, దేశం స్వాతంత్ర్యం పొందిననాటి నుండి అధికార పార్టీ అభ్యర్థిగా అభివృద్ధి చెందుతూనే వున్నారు.

వీరివెంట, వారి కుడిభుజంలాంటి వారైన సమితి అధ్యక్షులు నాయుడుగారున్నారు. నాయుడుగారు గీతగీస్తేదాన్ని బీడీవోగారు జవదాటరు. వీరిద్దరూ ఎమ్మెల్యే దొరగారి గీతని జవదాట లేరు. ఈ నేతలంతా ఆఫీసులు దాటి వలసల కొచ్చా రీ వేళ !

బూర్జగూడ జనం, ఎమ్మెల్యేగారి మాటల్తో బీడీవో, పీడీగార్లవైపు చూడసాగారు. బీడీవో గారు- "గిరిజన్లకోసం ప్రత్యేకంగా గవర్నమెంటు కామధేను పథకం పెట్టింది"- అన్నారు....ఆయాసంతో! అప్పటికీ ఆయన అలసిపోయారు. జీపుదిగి, యీ కొండల్లో గూడలకు నడచిరావటం మాటలా !

బీడీవోగారు బలంగానే వుంటారు. తల్లిపాలు వొదిలిన బిడ్డకి అన్నప్రాశన నుండీ అయిదు విటమిన్లూ కలిపిమేపితే తయారైన భారీ శరీరంలా వుంటుంది బీడీవో గారి శరీరం ! కానీ, ఆ భారీ శరీరం అరముగ్గిన దోసపండులా....శ్రమకు విలవిల్లాడింది.

బీడీవో గారి శ్రమని చూసి, చలించిన పీ. డీ. గారు, ఆయన్ని విశ్రాంతి తీసుకోమని, తాను చెప్పసాగారు పథకం గూర్చి. పీడీ గారు నీరు ఆర్చే యిసగ్గడ్డలో పెరిగిన తాటిమానులా ధృఢంగా. పొడుగ్గా వున్నారు. గొంతూ గంభీరమే !

"ఈ కామధేను పథకం ద్వారా మీకు ముర్రా గేదెలు సప్లయి జేస్తారు. ముర్రా గేదెలంటే ఎలాంటివనుకున్నారు? శిరానికి శేరు పాలు దిగుతాయి. అలాంటివి సప్లయవుతాయి. పొద్దుటా, సాయంత్రం రోజుకి ఎనిమిది శేర్లు దాటే....పాలిస్తాయి" అన్నారు.

"నిజంగ ?" నమ్మశక్యం గాక అడిగాడు సవర బొంతు.

"అనుమానమేటి ? కచ్చితంగిస్తాయి. మన కొండ పశివిల్లాగ కాదు...." అన్నారు నాయుడుగారు నమ్మకంగా.

"అదుగో, అలాంటి గేదెలు మేపి, వాటి పాలను అమ్మి మీరు అభివృద్ధి కావాల" అన్నారు పీడీగారు.

"పాలెక్కడ అమ్మాల ? ఇక్కడ ఎవులూ కొన్రు. పట్నం తీసికెల్లి అమ్మాలా ?" అడిగాడు భయపడుతూ కొయ్యంగాడు. యేఁవంటే పట్నం వారి కొనుగోలు ఎంత మోసమో తెల్సుగనక.

"అక్కర్లేదక్కర్లేదు, చెప్పానుగదా. మీరు గవర్నమెంటుకి ముద్దు బిడ్డలయిపోనారని. మీరా నక్సలైటుల్ల చేరిపోవడం కాదుగానీ, మీ కోసం గవర్నమెంటు కదిలింది. మీ ఇళ్లముందు కొచ్చింది. బేంకు ద్వారా గేదెలు, పీడీ గారి ద్వారా సబ్సిడీ యిస్తుందా ? ఇక, ఆ గేదెల పాలు కొనడానికి పాడిపరిశ్రమాభివృద్ధి సంస్థ వారి పాల వేను రోజు మీ దగ్గర కొస్తుంది...." అన్నారు ఎమ్మెల్యే గారు !

"మా గూడ కెలాగొస్తాది బావ్ ? రోడ్డున్నాదా ? యేటి ?" అని అడిగాడో గిరిజనుడు.

"మీ బూర్జగూడకి కోసుడు దూరాన, దిగువన అటు పడమర కాసి కొత్తూరు రోడ్డు లేదర్రా....? అక్కడి కొస్తాది వేను. ఆ వేనులో పాల కంపెనీ గుమాస్తా వుంటాడు. మీ రక్కడికి తీసికెల్లి, అతగానికి పాలు ఇచ్చిడమే...." అన్నారు సమితి అధ్యక్షులు నాయుడుగారు.

"యేరోజు డబ్బులారోజు యిచ్చేత్తాడా ?" అనుమానంగా అడిగాడు ఇస్రూ.

"పిల్లి సవ్వకముందు వొట్టిల పంపకం లాగుంది. గేదెలేనా రాలేదు.అప్పిడే పాల డబ్బుల గురించడిగేత్తుండు" అని గసిరేడు మరోడు.

"డబ్బులివ్వరు. మీకో పుస్తక మిస్తారు. అందులో నీ పేరు రాసి, తేదీల వారీగా ఉదయం, సాయంత్రం మీరిచ్చే పాలను లెక్క రాస్తారు. వాటికి డబ్బు లెక్కగట్టి; నెలకోసారి ఆ డబ్బు బ్యాంకులో మీ పేర్న జమ చేస్తారు... " అన్నారు బీడీవో గారు అప్పటికి ఆయాసం తీర్చుకొని.

"యేటో ? యీ తిరకాసులేటి మాకు తెలవ్వు. అప్పులు ఎలాగ ముంచుతాయో సావుకార్ల వున్నేన అనుబగించినాం. వొద్దొద్దు బావో.... యీ కొత్తప్పులు...." అన్నాడు కొయ్యంగాడు భయపడుతూ.

"కండగుత్తలమీద పల్లం సావుకార్ల కాడ అప్పులోడీసి నెడి

పోయిందానికీ, గవర్నమెంటు సబ్సిడీమీద బ్యాంకు లోన్లుకి తేడాలేదురా? బోల్డు తేడా....! గవర్నమెంటు లక్షలు, లక్షలు దేనికిస్తుంది? మిమ్మ ల్నుద్ధరించడానికే. ఈ జీపులూ, ఆఫీసులూ, ఆఫీసర్లూ దేనికోసం....? మీ కోసమే! మిమ్మల్నుద్ధరించడానికే గవర్నమెంటు పంపింది." అని ఎమ్మెల్యే దొరగారు అన్నిటినీ సాక్ష్యంగా నమ్మబలికారు.

నిజమే గావాల, నేపోతే యీ ఆఫీసర్లూ, యీ నాయకులూ యింత కష్టపడి యిక్కడ కేలవొత్తారు? నిజింగ, గేదెల్తోటి బాగుపడొచ్చు గావాల!—అనుకున్నారంతా ఆనాడు!

అదిగో; ఉద్ధరిస్తాదనుకున్న ఆ కామధేను పథకమే, యివ్వాళ పోస్టుమేన్ తెచ్చిన నోటీసుల్తో వారి కాళ్ల కింద భూమిని కదిలించింది. పెంచిన కామధేను పెద్దపులై మీదకొస్తున్నట్లూ....దానికి అందకుండా రక్షణ ఎక్కడ పొందాలో అని, ఆ రాత్రి సతమతమయ్యే ఆ ముగ్గుర్నీ మరో పదిహేను రోజులకు....కోర్టుకు ఈడ్చింది!

* * *

కోర్టు భవంతి కోలాహలంగా వుంది. అప్పుడపుడు కోర్టు జవాను నక్కలా ఊళేస్తూ....ఎవర్నో పేరుపెట్టి పిలుస్తున్నాడు. కోర్టు భవంతి ఆవరణలో చెట్లు....కోర్టెక్కి ఆస్తులు పోగొట్టుకున్న వారిలా దిగులుగా, చీకటిగా నిల్చున్నాయి. నల్లకోటు లాయర్లూ, తెల్లబట్టల గుమాస్తాలూ, మధ్యవర్తి పెద్దమనుషులూ....వారి, వారి లావాదేవీల్లో ఆతృతగా తిరుగాడుతున్నారు.

ఇంతలో—సవర కొయ్యంగాడూ, వగైరాలూ అనే ఊళ మూడు సార్లు విన్పించింది!

గాభరాగా కొయ్యం, భయం భయంగా బొంతు, విచారంగా కన్రా ముగ్గురూ కోర్టు హాలులోకి వెళ్లారు.

కోర్టువారి సాధారణ కార్యక్రమమయ్యాక, బ్యాంకు వారి లాయరు లేచి;—గవర్నమెంటు వారి సంక్షేమ పథకాలగూర్చి, వాట్ని అమలు జేయటంలో బ్యాంకుల పాత్రగురించీ కొంతచెప్పి: కామధేను పథకం కింద ఋణం పొందిన యీ ముగ్గురూ, తిరిగి బ్యాంకుకు ఋణం చెల్లించ లేదనీ, కోర్టువారు తగుచర్య తీసుకోవాలనీ విజ్ఞప్తి చేసారు.

మేజిస్ట్రేటుగారు చిరాగ్గా కదిలారు కుర్చీలో ! చురుగ్గాఋణగ్రస్తుల వైపు చూసారు ! చూసి—

"యేఁవయ్యా ? విన్నారా, లాయర్‌గారి ఆరోపణలు" అని అడిగారు.

"ఊఁ....." అన్నట్లుగా తలలూపారు ముగ్గురూ.

"బాకీ ఎందుకు తీర్చలేదు ? కామధేను పథకం గేదెలే మయినాయి ?" అని అడిగారు మేజిస్ట్రేటుగారు.

"యెందుకు తీర్చనేదు, యేటయిపోనాయి గేదలంటే....మీమేటి సెప్పగలము ? మా బతుకులేటిలాగ కడతేరిపోతన్నాయని—కానరాని దేవతలందరికీ మొక్కులు మొక్కి....యిదిలాగ మిగిలినోలిమి !" అన్నాడు కొంచెం ధైర్యం చేసుకుని, కొయ్యం !

"మిమ్మల్ని ఉద్ధరించడానికే గదా ప్రభుత్వం ఎన్నో పథకాలు పెట్టింది. మీకిస్తోంది. ఇంకా యేఁవిటి మీ బాధ ?" అన్నాడు మేజిస్ట్రేటు గారు....యింకా వారు ఉద్ధరింపబడలేనందుకు విస్తుపోతూ !

"....బాబో, సీఁవలెట్టుకున్న పుట్టల్లోకి పాఁవుల్దూరితే, సీఁవల కేటవుతాదో మీకు తెలన్దా ? మా సెఁవటా నెత్తురు పంటలే మాకు దక్కేటంలేదు. యింకా మీకు బాధేటంటే....యేటి సెప్పాల ? మా బతుకే బాధ...." అన్నాడు మళ్లీ కొయ్యం.

"బతుకు సంగతెందుకుగ్గానీ, బాకీ సంగత్చెప్పు" అన్నారు బ్యాంకు లాయర్.

"బాకీ సంగతే సెప్తాను. గానీ బావ్....మీలాంటి సదుంకునోళ్ళ లయితే దాన్ని కతలాగ, పురాణంలాగ సెప్పగల్రు ! కొండ ముండా కొడుకుని...మీకెలాగ సెప్పను ? అందుకని కసింత ఓర్సి యినండి.

పచ్చటి అడివితోటి, కొండపోడుల్తోటి: పల్లపు భూఁవుల్తోటి కొండ రాజుల్లాగ బతికినోలిమి...మా సవరోలిమి !

మాకు మీనాగ పెంకుటిల్లులా, డాబాలా నేకపోయినా, మీ కరెంట్లూ, కార్లూ, బస్సులా రాకపోయినా; మీ సదువులా, సాములా మీము ఎరక్కపోయినా అడివితల్లి వొడిలోని సంపదలన్నీ మాకే దక్కేవి. కన్న తండ్రుల్లాగ కొండలాదుకుండీవి. పట్టుతేనె జుర్రుకొని పండుగూ, పున్నఁవూ...పదుగురిమీ కలిసి సేసుకునివోలిమి ! కలిసి, మెలిసి గూడంతా ఒక కుటమాంలాగుండోలిమి. మాకు ఆకలి తెలీదు...సోకులా తెలీవు. ఇదంతా ఎప్పుడి మాటో కాదు బావ్....నలభయ్యి పంటల కిందటిదే !

అదిగలాపింటపుడొచ్చారు, తొలీత సొండోలు. యిప్ప సారా నేర్పినారు. అదిగాల్తోటి, ఆ యెనక సిల్లర దుకానఁవు సావుకార్లొచ్చినారు. అప్పొ, అన్నా వొరసలు కట్నారు. నేస్తరికాలు అల్లినారు. పట్నం సరుకుల్ని కొండలకి తెచ్చారు. కొండ పంటల్ని కొనడమారంభించినారు. కాతాలిచ్చినారు. మా కండలు సల సల్లగ కాతాలకింద కోతగోస్సినారు. అప్పులిచ్చినారు, మా భూఁవీ పుట్టా సుట్టేసుకున్నారు. మాఁవు యేటయి పోతన్నాఁవో కానుకుండీ సరికి కంబారోలిమయిపోనాము !

యిదిగీల్తోటి పారెస్టోలు, పోలీసోలు, శిస్తులోలు....యిలాగ గవర్మెంటోలు కలిసివున్నారు. అంతా గలిపి, మేకల్నాటి మా కొండోల్ని యేటాడీసుకున్నవోల్లు !

సరిగ్గా, యిప్పుడికి యిరవయి పంటల కిందట మా బతుకుల్ని సక్కదిద్దడంకి, మమ్మల్ని సల్లగ కాపాడ్డానిక్కి, మా కోసం సంగాన్ని

పంపింది జాకర్దేవత! సంగంజెండా జాకర్దేవత జెండా పక్కన ఎగరేసినాం. ఎత్తుకుపుత్తుం పాయిదాలకి పోగొట్టుకున్న భూఁవులు యిడిపించుకున్నాఁవు. అక్రమానం యాపారాల్ని అడ్డుకున్నాం. మా పంటల్ని మాఁవు అనుబగించాం. గవర్మెంటు ఉజ్జోగస్తుల దోతర్పీనెదిరించినాం. నేయం, ధరమం మా సంగం నీడల సూసుకున్నాం.

అంతెందుకు బావో, గుడ్డోడికి సూపు వొత్తే కనబడీ ఎలుతురు నాగ సంగం మా బతుకుల్లోని సీకట్ని సెరిపేసింది. ఎలుతురు నింపింది.

కానేట్నాబం ! ? జాకర్దేవత జాలి సూపిందిగానీ, ఏలినోరు సూపనేదు. కన్నెఱ్ఱ సేసినారు. మమ్మల్ని నరుకోతలోలన్నారు, నక్సలయిటోల్లన్నారు. మా గోసీ గొడ్డల్ని జెయిల్లెట్టినారు. మా గూడేలకి నిప్పెట్టినారు. మా కొండ కొండకీ తుపాకీ గుండు గురిబెట్టినారు. మీము మేకల మందలయితే సంగపోలు మాకు మందబేపుల్నాగ కాపుగాసీ వోరు. ఇప్పుడు మందబేపులా నేవు, మేకలా నేవ్ బావ్ నేవు బావ్... దిక్కులేని పచ్చులమయిపోనాము.” అని యేడుపు ముంచుకు రాగా' గొంతు జీరబోయి ఓ క్షణం ఆగాడు. మనసు దిటవుపర్చుకొని మళ్లీ ప్రారంభించాడు.

“అన్ని జేసి...అప్పుడు ఆమెత లెడతాం రమ్మన్నారు. సబ్సిడీలన్నారు. కోలనీలన్నారు. బంజిరీ భూఁవులన్నారు, యేటేటో సెప్పినారు. కాలి పోయిన మా అరిసేతుల్ల సొరగం చూపించినారు.

అదిగో, అలాగ పది పంటల కిందట యీ పథకమొచ్చినాది బావ్. సిరానికి సేరం పాలిచ్చే గేదలన్నారు. గవర్మెంటు సబ్సిడీ యిత్తాది. సగం ఋణమే తీర్చుకోవాలన్నారు. పాల కంపెనీవోళ్లు పాలు కొంతారన్నారు.

బాగుందనుకున్నాం. దరకాస్తు లెట్టండంతే ... యెట్నాం. యికక్కడి కొంచి, దరకాస్తు కర్చులా, దారి కరుసులా అని కొంత పిండేసినారు ఆఫీసర్లు. ఇంకా మిగిలింది దాచ్చారం సంతల దళారోడు పిండేసినాడు. అయిదొందలు సెయ్యని గేదని యెయ్యి రూపాయిల కింద నాకీ లెక్కించినారు !

గవిరేపున్నానికి నందెమ్మని దించినట్టగ నారీల్నిండి గేదల్ని దించుకున్నాం. మా కొండగాలి పడక కొన్ని గేదల చూలుపోనాయి. కొన్ని జబ్బుల్తోటి సచ్చినాయి. మా బూర్జిగూడల మా ముగ్గురి గేదలా బతికినాయి. ఈత యీనినాయి. మీము పొంగిపోనాము.

పాలు వొట్టికెల్లి కంపెనీ వోలికిచ్చీవోలిమి. ఆ పాల కంపెనీ గుఁవాస్తా రశీదు ముక్కలిచ్చీవోడు. ఇదిగివే మిగిల్నాయి (అని, తమ దగ్గర గల పాలకంపెనీ వారి రశీదులు ఇచ్చాడు.) ఆటి డబ్బులు మాత్తరం బేంకీల జెమకానేదట ! మాకా సంగత్తెల్దు. గేదెలొట్టి పోయిన్దాకా పాల కంపెనీకి పాలు పోసినాం. బేంకీ బాకీ తీరిపోనాదనుకున్నాం.

గేదలొట్టిపోనాయి. మళ్లీ చూలున్నిదాక పెంచినాం. గాని, నిండా చూలుటయింల సంచలేసి సచ్చిపోనాయి....పశివిలు ! నందెమ్మని అనిసీసినాం అనుకున్నాం. అంతే బావ్. అంతే !

ఆ తరాత, యిన్నేళ్లకి బేంకీ కొంచి యీ నోటీసులొచ్చీసరికి గడ గడ లాడిపోనాం. ఉరులుమద్దిన పడిపోయిన కుందేలు పిల్లల్నాగ అయిపోనాం !

యిప్పుడు సెప్పండి బావ్. కామధేను ఎవులి కడుపులు నింపిందో? యెవులి పాడీ పంటని పెంచిందో ? యెవుల్ని వుద్దరించినాదో ? ? ? యిప్పుడు సెప్పండి బావ్. మీమింకా ఎవులికి బాకీ పడిపోనామో సెప్పండి బావో... సెప్పండి." అని అంతా వివరించి ప్రశ్నించాడు కొయ్యం.

మేజిస్ట్రేటుగారి మొహం ఎందుకో ఎర్రబారింది. దీర్ఘంగా కొయ్యంగాడ్ని చూస్తూ తల పంకించారు !

అప్పుడు కొయ్యంగాడు చేతులెత్తి మొక్కుతూ—

"బాబులా...వొగ్గీయండి. మమ్మల్నొగ్గీయండి. మా మానాన మమ్మల్నొగ్గీయండి. మా పోడునీ, గూడలనీ; మా భూఁవుల్నీ...మమ్మల్నీ వొగ్గీయండి. మా బతుకు మీము సల్లగ బతగ్గలము.

మాకీయాపీసులొద్దు, ఆపీసర్లొద్దు, అప్పూ సప్పులొద్దు. ఆటికి సబ్బిడీలొద్దు. వొద్దు బాబో వొద్దు....మీ కాయితం కలాల వాయికుంట పాళీలాటలొద్దే వొద్దు ! మమ్మల్ని పాఁవులు మింగేత్తాయి. అవునుబావ్. మమ్మల్నాగ్గియండి. యిది నా ఒక్కఁడి గోసకాదు. మా అడివి బతుకో లందరి గోస....!" అని ప్రార్థించాడు కొయ్యం.

న్యాయ శాస్త్రాని కందని జన జీవితాన్ని కొయ్యంగాడు వివరించే సరికి....చల్లటి దెబ్బ కొండగాలికి దగ్గుచీసి కప్పుకునే పల్లపు సావుకారిలా మేజిస్ట్రేటుగారు చలించిపోయి (! ?) కేసు వాయిదావేసి....కోర్టు హాలు నుండి నిష్క్రమించారు !